amatör

sanat

DERGİSİ

SANAT İNSANIN İNSANI YENİDEN YARATMASIDIR

YIL: 1 *ŞUBAT 1984* *SAYI: 5*

Abdal MESRUR — Amatör Sanattan Mektup
Tahir PAMİR — Dizeler
Halim Şafak ŞANLIDAĞ — Çiçek Satıcıları
Binay GÜR — Eleştiri
A. SANATTAN — Sinemamız Nereye Gidiyor?
Ali ÖZDEMİR — Karanlık Şehir.
Taner AKTOP — Tiyatro Trafiği.
Yeni Yayınlar Üzerine
Esra MERİH — İlk Yaz Düşleri.
Osman YILMAZ — Biz Yaramaz Çocuklar.
Osman BARBAR — Pazarcı.
İrfan ÇİFTÇİ — Suyu Şirin Kars Çayı.
Nihat KÜÇÜKARLAS — F. Çağla İle Söyleşi.
Mustafa YILMAZ — Halk Türkülerini Dinlerken.
Çetin Boğa — Sözcü
Muzaffer ÖZCAN — Dağ Yasası
Karesi KANATLISI — Bütün Canlar Affedilmiştir.
Çetin ÖZDEMİR — Tabutta
Ender Selim — Saklambaç
Özgen TURAN — Elindeyse
Ali KAYA — Demir Dolap
Hakan TOKSÖZ — Gerçek Olan
Metin TURAN — Ov Açılsın Kömür Gözün
Erol Metin — Geceden Sonra
Şener Aksu — Boşluk Iasviri

Amatör SANAT'tan Mektup

SEVGİLİ AMATÖR SANATÇI,

Derginin 5. sayısını çeşitli nedenlerden ötürü bir ay gecikmeyle sunuyoruz size. Bu arada bazı dostlarla kişisel yazılı iletişim kurup derginin sürekliliğini güvence altında tutabilme koşullarını tartıştık. Tartışmalarımız sürecek. Bize getirilecek her öneriyi dikkatle değerlendireceğiz. Süratle değişen piyasa dergimizi de etkiliyor tabii. Amatör oluşumuz bize maliyet yönünden hiçbir öncelik getirmiyor. Derginin satışından toplanan para da elimize geçmekte pek nazlı davranıyor. Böyle olunca da tek sayının masrafını bir ay yerine iki aya yaymak zorunluluğuna uymak - geçici bir süre için - kaçınılmaz oldu. Şimdi dergimizi iki ayda bir okuyacağız.

Yüksek öğrenimden gelen genç dostlarımız bu sayıya ağırlıklarını koyuyorlar. Elbette eleştiri ve yorumlarınıza açık olan bu girişimimize ait tepkinizi bekliyeceğiz. Gıpta edilecek bir heyecan ve kendinden emin bir birikimle size birşeyler söylemeğe çalışan genç-konuk sanatçılara başarılar dilerken, ilk sayıdan beri bize omuz veren dost amatör sanatçılara şükranlarımızı sunuyoruz.

Derginizi, yeni şekli ile sayfa alanını yüzde elli artırarak ve dergi boyu yirmidört sayfa olarak veriyoruz. Bu sayıya kapak yetiştiremedik. Bizi olduğumuz gibi kabul edeceğinize inanıyoruz. Amaç, üretime katkısı olmayan, fakat sadece bir vitrin görevi yapan, çarpıcı bir kompozisyonla albeni yaratan kapaktan önce, sizin, daha çok çalışmalarınızı yayınlıyacak sayfayı artırmayı yeğledik. Böylece daha fazla yetenekli sanatçı ile gerçek ağırlığımızı artırmak istedik. Satış ederimizi aynen muhafaza ediyoruz. Zira hep tekrarlıyoruz: Amacımız kâr değil.

Bundan böyle dergiyi belli yerleşim merkezlerinden bize uzanan dost ellerle sunacağız sanat çevrelerine. Dergiye sürdürümcü olunması zorunlu değildir. Ancak, dergiyi, genellikle, isteyenlere göndereceğiz. Her sayının ederi kadar posta pulunu mektuplarınıza iliştirmeniz yetecektir. Esen kalın.

Saygılarımızla.
Abdal MESRUR

Tahir PAMİR

DİZELER

karanlıksa toprakaltı
ya bir tohum
ya bir ince sudur parlayan

seviyorsak ölüleri
ya tohumda
ya sudadır onlar

karanlıksa topraküstü
kimi kurşun yarası
kimi ozan sesidir parlayan

düşler seviler özgürlükse
kimi kurşun yarasında
kimi ozan sesindedir onlar

∴

sıcak soğur
gören göz görmez olur birgün
kuş uçar mutlu - vurulmazsa

ağaç yaprak açarken
bilir mi dökeceğini birgün
kız güzelliğine hayran - kocamazsa

kan umuttur
seviden seviye parlar
kan bir şarkıdır - yürek ışırsa

ÇİÇEK SATICILARI

1.
akşamcı çiçek satıcıları
çiçekler satarsınız her gün
umutlar satarsınız her sokakta
senet senet satışını yaparsınız
o kekremsi, o doyumsuz sevinçlerin.
2.
çiçek demetlerinde acıyı
unuttuğunuz da olur
öyle söylerler. yani öyle olmuştur
öyle ya, her gün aynı gülümseyişle
aynı köşede beklemek
çiçekler dağıtmak
acınızı da unutturur arada bir.
3.
oturduğunuz köşede hüzünlenmeden
iki damla göz yaşınızı
iki damla acınızı
çiçeklerinize karıştırmadan
edemezsiniz.
4.
akşamcı çiçek satıcıları,
acılar satarsınız her gün
şu yıllanmış acıları,
şu yaşanmış acıları.
çiçeklerle satarsınız.
5.
sevincide sattığınız olur
olmuştur.
çiçekleri umutları topladığınız
çiçekleri sevinçle bağladığınız
olmuştur.
6.
hem siz çiçekleride soldurmazsınız
bir köşede
umutları soldurmazsınız,
sevinçleri soldurmazsınız.
yeşil-yeşil, mavi-mavi,
sarı-sarı, uçuk-uçuk
satış yapar durursunuz.
7.
akşamcı çiçek satıcıları,
umut satıcısısınız işte.
acı satıcısısınız işte
özlem satıcısısınız
sevinç satıcısısınız işte.
her bir şeyleri demet yapın
satarsınız.

Halim Şafak ŞANLIDAĞ

ELEŞTİRİ

SU ÇÜRÜDÜ

Binay GÜR

«Acının tutanakçısıydım
anlatıp durdum aşkları
ayrılıkları ve o destan
yalnızlığını ömrümüzün»

d'yerek başlıyor AHMET TELLİ, Su Çürüdü adlı şiir kitabına. Şiirler üç bölümde toplanmış. I. Soluk Soluğa 2. Veba 3. Buz Renginde.

I. Bölüm SOLUK SOLUĞA: 18 sayfa süren iki bölümlü uzun bir şiir. Telli bize, «hiç bir yerde bağlanıp kalmayan serüvencileri, ölüme ve aşka kement atan o hiç ölmeyen dünyanın cesur insanlarını» anlatıyor.

«Hep yanıldı ve yenilgilere
uğradı
ama atıldı yinede yeni
serüvenlere
Vakti olmadı acıların hesabını
tutmaya
durup beklemeye, geri
dönmelere vakti olmadı
Yangınlarla geçti ömrü ve hep
yalnızdı.»

Ve şair tedirgin ediyor okuyucuyu. Aşklar, yalnızlık, serüvenler, kentler, umutlar peşinde oradan oraya savrulan insanlar, umutların kana bulanması, acılar, umutsuzluklar. İnsan okuyor, sonra tek tek yine okuyor ve düşünüyor boylu boyuna.

II. Bölüm, VEBA'da: Telli, çağdaş duyarlılığı ve şairlik onuruyla yaşamın her alanında hızla gelişip, yayılan yozlaşmaya, kokuşmaya karşı şiirleriyle bizi adeta sarsıp silkelivor ve bir veba'nın tam orta yerine alıp bırakıyor.

SONU s. 22'de

Sinemamız nereye gidiyor?

Eylül ayında açılan sinema mevsimi 5 aya yakın bir süreyi doldurmak üzere. Geriye 3-4 aylık bir süre kaldı denilebilir. Mevsimi şu ana kadar genel olarak bir değerlendirirsek ortaya çıkan sonuç bizim acımızdan tam bir hayal kırıklığı oldu. Gösterime girmeyen, girse de 1 hafta bile zor yer bulan kaliteli filmler, yerli ayakta oluştuğu bahsedilen tekeller ve yerli filmleri oynatan sinema salonlarının yetersizliği...

Evet neden düzeyli filmler gösterime girmiyor? Bilet fiatlarının düsüklüğü kabul ediliyor. Öyleyse yaklaşık 1 yıldır bu konu neden halledilmiyor?

Mevsim başında Atilla Dorsay'ın yayınladığı bu yıl izlevebileceğimiz filmlere ilişkin listeyi bir incelersek; «Ateş Arabaları», «Askerin Dönüşü», «Subay ve Centilmen», «Son Metro», «Kayıp», «Suç ve Ceza», Broubaker», «Korkunc Süphe» gibi iyi filmleri bu sezon herhalde göremeyeceğiz. Veya çok azını görme olanağı var. Gösterime girenler arasında ise «Bir Evliliğin Öyküsü», «Kahkahalar Kralı», «Ayı Vurmak», (Cok kısa bir süre oynadığı için çok kisi göremedi), Merhaba Dünya sayılabilir. «ET» ise su an oynuyor.

Yerli filmlere gelirsek «Hakkaride Bir Mevsim», «Faize Hücum» gibi kendini ispatlamış iki filmimiz hala tozlu raflarda oynayabilecekleri sinema salonu bekliyorlar. (Faize Hücum Mart ayında oynayabilecekmis) Oynasalarda 1 haftadan fazla gösterilmeleri biraz zor gibi! O zaman insanın aklına neden? dive bir soru geliyor. Cevap hazır: «Yerli ayaktaki tekeller». Bizde soruyoruz, «Kimdir bu yerli ayak tekelleri?» Sinemamız kendi ürünlerini gösterime sokamayacak duruma düştü mü? Diğer dağıtımcılar en az iki hafta salonu doldurabilecek bu filmlerin gösterimini neden üstlenmezler? Bunlar sinema ile az-çok ilgilenen biz seyirciler için acı birer olgu...

Yine yerli filmleri oynatan sinema salonlarının koltuk, projeksiyon, giriş - çıkış konusundaki yetersizlik ve umursamazlikları da ayrı bir sorun. Bunun yanında yerli basınımız bu salonlarda oynayan 2 nci, 3 ncü sınıf filmlere üçer, dörder yıldız vererek, överek üzerine düsen görevini gayet iyi yerine getiriyor. —Kendileri huzur icinde olsunlar— Bu yerli ayak tekellerine yabancı ayak tekelleri de eklenirse herhalde yakında kesilmiş seks filmleri, bilim - kurgu hikâyeleri ve kötü birer konusu olan aşk filmleri ile bizim kaba bir teshirci - cinselliğe yaslanan komedi - arabesk filmlerimizden baska seyredecek birşeyler bulamayacağız.

Sorun bilet fiatları ise bu ayarlanmalı, yapımcılar, film getiriciler, göstermeciler ve dağıtımcılar olarak sinemamızın onuruna sahip çıkılmalıdır.

Daha kaliteli sinema salonları, daha düzeyli - kesilmeden oynayan filmler seyircive bir saygı, bir mesleki onuru olarak Türk Sinemasından beklentilerimiz.

Görülecek ki seyircimiz, belli bir düzeye ulasan, belli bir noktava varmayı hedefleyen yapıtlara en iyi yanıtı sinema salonlarında yer alarak verecektir.

KARANLIK ŞEHİR

— 1 —

İlk, Esrik gece'nin delice Çiftleştiği
Yılan'ın çatal diline eş-Zıkkım
Ve hiç yaşamamış bir düşünce'nin Gizi,
İlk neyse-Son öyle.
Gözlerimi nakışlara serdim, Yurdumun
Artık yetiyor bana yalnızlıklar, No'lur, Susun.
Sayrılı bir gece'nin Alacasıyım,
Düşler kurmuşum-Arkadaşlığın Civanmert'liğine
İlk neyse-Öyle.
Sevdim düşlerimde yalaz suratlı bir kızı,
Ve Ellerim taşıyamadı, Acıları, Esrikleri
Gözlerim Kör ve Katılaşıverdi.

— 2 —

Bu Şehir yıkacak, Sevdacenliği
Sevgi adına ne varsa, Alıp gidecek.
78'in Giz dolu Puşluğu / Ölümü var.
Tüm evleri-Duvarları Sayrılı Bu / Şehir
Kara suratlıları büyüyor, Bu şehrin.
82'sinde gördüm Cehennemini
Sevdalarımı Kanıma, Gömdüm,
Senin adın Kalleş olsun / Kara şehir.
Bu şehir Öldürecek, Çocuk'ları
Fildişi Kule'lerin, Çocuklarını,
Bize / Hayat veren, İçimizi Isıtan.
İnsan evreni Bu şehirde kapkara / bir düş gibi,
Düşüncesizlik-Nasıl eylem olur ki?
İnsanlar sayrılı-Esrik-Acımasız Vuruyor, Sevdaları.
İnsanlar Kör-İman Şeyhin'in Köleleri
İnsanlar Koyun kırpar gibi-Öldürüyor birbirini.
Bir giz var Belli,
Bu şehir temeli yıkılacak / Gözyaşlarından...

30.11.1981

ALİ ÖZDEMİR

TİYATRO TRAFİĞİ

Taner AKTOP

MERHABA, perdeler açıldı açılıyor derken kendimizi yoğun bir tiyatro trafiği içinde buluverdik. Yeni tiyatrolar kuruldu, yeni denemeler ve kendini ispatlama çabaları bu yoğun trafik içinde kendilerini hissettirdiler.

Sezonun ikinci oyun çalışmaları arifesinde özel tiyatrolar açısından önceki yıllardan farklı bir çaba bulmak mümkün değildi diyebilirim.

Özel tiyatrolar dışında devlet tiyatrosundaki yönetim değişikliğinin getirdiği beklentiler değişimin olumluluğu konusunda pek hayal kırıklığıyla karşılaşmadılar sanıyorum.

Bunun yanısıra, özel şirket ve bankaların üstlendikleri çocuk tiyatroları yaptıkları reklamlar dışında acaba belli bir yere ulaşabildiler mi? Bu soru sorulması gerekenlerce sorulmadığı için olumlu bir yanıt bulmak olası değil elbette.

Bir tiyatro yaşamı içinde filizler bulmak, bunun var olmasından doğan mutluluğu yaşamakta nerdeyse imkansız. Evet sözü Amatör Tiyatroya getirmek istiyorum. Amatör topluluklar kelimenin tam anlamıyla amatörlüklerini, aşılmaz engelleri asmaya çalışarak yaşıyorlar. Söz «iki kalas bir heves» ten öte. Öteki bu çabalar üniversiteler bünyesinde dahi uğraşılarını hesaba katılmayan engellere karşı sürdürüyorlar.

Sohbeti sürekli genel bir çerçeve içinde sürdürmek istememe isim vermekten kaçınmama rağmen, var olan bir kuruluştan bahsetmeden geçemeyeceğim. Yaptıkları yapacaklarına ışık olacaksa, bu ışık; Günümüzün üvey evlatları amatör tiyatroları birazcıkta olsa aydınlatan, onlara yol gösteren vede bu nedenle ayakta alkışlanması gereken bir kuruluş «Sarıyer Halk Eğitim Merkezi Tiyatro Topluluğunun» başlattığı «Boğaziçi Amatör Tiyatrolar Şenliği» geçen yılın göstergesiyle artık Amatör Tiyatro'nun gerçek varlığını omuzlarında taşıyamayacak halde ve buna layıkta değil.

Yazıyı böylesine genel bir hava içinde vermek sayfanın yeterliliği içinde kaçınılmazdı. Ancak soluk almak için didinen Amatör Tiyatroların problemlerini iki cümle ile geçiştirmekle kalmayıp gelecek yazı dizilerinde bu sorunların dile getirilmesini sağlayacağız. Ve amatörlerin tiyatro dünyası içindeki yerleri neymiş hep birlikte göreceğiz.

Sözü «YAŞAM İÇİN TİYATRO - TİYATRO İÇİN YAŞAM» diyerek bitirmek istiyorum. Böylesine cüretkarca bir düşünce içersinde varolması gerekenin, tüm profesyonel kaygılardan uzak, gerçek bir umut olan. Amatör Tiyatrolar olduğunu bilmek ve bunun omuzlanması için küçük bir çaba harcamak gerek diyorum.

Eminim Pişman Olmayacağız

G Ü Z E L

Erdinç OZAN

Dağlar da açan
çiçek olmayı özledim
burcu burcu
manolya kokmayı
—Çiçekler oldukları yer de güzel—
Dallar da sakıyan
kuş olmyaı özledim
minik bir serçe gibi
şarkı söylemeyi
Kuşlar uçarken güzel—
Ana kucağında
çocuk olmayı özledim
masum gözlerle
birşeyler aramayı
kırıp dökmeyi oyuncakları
—Çocuklar gülerken güzel—

YENİ YAYINLAR

YÜREĞİN BURKULDUĞU ZAMAN (ERAY CANBERK)

Yazko Yayınları 57 syf. 80 TL.
Kapak: İsa Çelik

Yapıtın «Yüreğin Burkulduğu Zaman» isimli ilk kısmında 16 şiir, «Çocukça» isimli ikinci kısmında 5 şiir var. İsa Çelik'ın yapmış olduğu başarılı kapaktan son sayfaya kadar rastlanılan ve artık eleştiri konusu yapılmaya başlanılan sayfaları boşuboşuna harcamak, yapıta yöneltilebilecek en önemli eleştiri belki de. de.

Eray Canberk ustaca yaklaşıyor okuyuculara. «Eski Bir Türkü»de 'sen bana unuttuğum şeyleri hatırlat / yeniden söyleyeceğiz o eski türküyü bir gün / zalimce ve hunharca yok edilse de hayat / biz hiç ölmeyeceğiz büsbütün', «Apartmanlarda Yaşayan Çocukların Gözlemlerini»nde de' aşağı kattaki teyze çiçeklerini / canı gibi seviyor çocuk gibi bakıyor onlara / ama biz bahçede oynarken horluyor bizi / çiçekleri gibi davranmıyor çcuklara' diyor.

DÖRTLÜKLER (ATAOL BEHRAMOĞLU)

Varlık Yayınları 64 syf. 150 TL.

«Toplum Üstüne», «Aşk, Doğa, Yaşam Ve Ölüm Üstüne», «Güncel Dörtlükler, Yergiler», «Kızıma Dörtlükler» 1974-1982 yıllarında yazılmış, 27 dörtlükten oluşuyor. «Ülkeler ve İzlenimler» kısmındaki şiirler 'İngiltere', 'Fransa', 'Azerbeycan' üstüne. İsa Çelikin 11 deseni yapıtın içinde yer alıyor ayrıca.

«Kızıma Dörtlükler» in bir dörtlüğünde kızına şöyle sesleniyor: 'Gecenin geç saati, yaklaşan motor sesi, fren / Gülümser uykusundan yavrum, bir düş içinde / Kulağım tetikte, beklerim çağrılmadık konukları / Araba geçip gider kapının önünden'.

KÜÇÜK SEVİNÇLER BULMALIYIM (IŞIL ÖZGENTÜRK)

Yazko Yayınları, 114 Sayfa 200 Lira

Özgentürk'ün 1982-83 yılı içinde oynanan şiir - kabare türündeki oyunu «Küçük Sevinçler Bulmalıyım» şimdi de kitap halinde yayınlandı.

Özgentürk'ün şiirleri kendi içinde tek, tek bölümler halinde yaşamın her noktasına değinen, yaşanan günleri irdeleyen şiirler. Arabeskleşen bir toplum, yaşama ve mutluluğa yabancılaşan insanlar, küçük burjuva kaygılar üzerine yükleniyor Özgentürk ve düşünmeye, silkelemeye çalışıyor insanları...

«Bir cümle... / Bir insan... / Bir dost sıcaklığı... / Bir çocuk gülümsemesi gibi / Küçük sevinçler bulmalıyım.»

BİR DEMET DİKEN (İSMAİL UYAROĞLU)

Yazko Yayınları, 61 Sayfa 150 Lira

«Acıların kuruttuğu kıraç / Bir bozkırım ben / üstelik kaç yangın / geçti üstümden / Bütün çiçeklerim kavruldu / Sunabilecek bu yüzden / Tek şeyim var: / Bir demet diken.»

Daha önceki kitaplarında umuttan, sevdadan örülü bir çizgide yürüyen Uyaroğlu bu sefer okuru yal-

nızlıktan, umutsuzluktan ve ölümden oluşan bir çemberin içine çekmeye çalışıyor. Uyaroğlu'nun şiirleri yer yer fazla acılı, duyarlı şiirler.

GALİLE'NİN YAŞAMI
(BERTOLT BRECHT)

Deniz Kitapları Yayınevi, 106 Sayfa
175 Lira

B. Brecht 1938 - 39 yılında sürgünde iken yazdığı 'Galileo Galile' adlı epik oyununda bilimsel buluşların toplumun ekonomik ve siyasi yapısına olan etkisini, bilimsel çalışmaların amacını ve doğrultusunu, bilim adamlarının tarihi sorumluluğunu yalın bir gerçeklik içinde saptarken, bilimsel düşüncenin dini gericilik ve kilise tutuculuğu ile savaşımını ve yadsınmaz gelişimini özenle vurguluyor.

Güncelliğini yitirmeyen, aydın sorumluluğu üzerine önemli bir belge «Galileo Galile».

BİZ YARAMAZ ÇOCUKLAR

Osman YILMAZ

Efendi oğlanlar
Hanım hanımcık kızlar
Olmamızı istiyor babamız.
Uslu oğlanlar
Cici cici kızlar olmamızı
İstiyor annemiz.
Oysa biz
Ne uslu oğlan
Ne cici kız olacağız
Yıkılmadıkça çocuk bahçelerinin
Boyumuzu aşan duvarları.
Nasıl uslu olunur
Söyle nasıl
Bu yamalı gökyüzünün altında
Biz hergece kardeşimle
Dut yapraklarından yama yapıyoruz
Yeniden yırtıyor boydan boya
Savaş uçakları ile amcalar
Uyandığımızda.

Bir Araştırma

Geniş bir anket olmadığından sonuçlar fazla doyurucu olmasa gerek, İstatistiklere meraklı bir arkadaşımız, her gazetenin köşe yazarlarını alt alta yazıp, çevresindekilere en çok hangilerini beğendiklerini sormuş. Düşüncelerini özgürce ve korkusuzca açıklayanlar çoğunlukmuş. Ama yinede çekinenler az değilmiş. Sonuç olarak; İlk sırayı İlhan Selçuk (8); İkinci sırayı Çetin Altan (5); Üçüncü sırayı Uğur Mumcu (4); Mümtaz Soysal (4); Dördüncü sırayı Oktay Akbal (3); Beşinci sırayı da Nadir Nadi, Mustafa Ekmekçi, Haldun Taner (2) oyla almışlar. M. C. Anday, Ali Sirmen, Hıncal Uluç, Örsan Öymen, Teoman Erel, Rüştü Şardağ, Ahmet Kabaklı, Hasan Pulur, Aydın Boysan, Hikmet Feridun Es ve Nuri Eren'de (1) oy almışlar. Arkadaşımız bu mini anketten sonra daha geniş, daha kapsamlı bir anketin tadının damağında kaldığını söylüyor. Kendisine başarılar.

İLK YAZ DÜŞLERİ

Esra Merih

Bu yürek
gonca güldür
allım allım salınır
sıcağında güneşin
çiğ yağan günlerde
ilkyaz düşlerine sığınır...

ÖYKÜ

PAZARCI

OSMAN BARBAR

«Söyle niye yaptın?» diyordu birisi. Ötekilerde başlarını sallıyorlardı: «Evet niye?» der gibi. Susuyordum... İçimde, serçe seslerindeki şenlikler büyüyordu. Durgun sular gibi alttan alta atardamarlar biriktiriyordum. Susuyordum... Bilmiyorlardi pazarlara tezgah tezgah itilmişliğin ne demek olduğunu. Çığırtkanlar arasında kalmış bir insan suskunluğunu bilmiyorlardı. Bilmiyorlardı sustukça büyüyen yalnızlığı; bağırdıkça acemileşen, aptallaşan sesi... «Söyle!» diyorlardı. «Söyle niye yaptın?» Susuyordum... Sözcükler, durgun sularımda göğe kılıç çekercesine ucuşup duran kırlangıçlar gibi ucuşuyorlardı. Uçup uçup kanat biliyorlardı aynamda. Sustukca yürüyorlardı üzerime: «Köylü mü bunlar?» diyordu biri. Ve karanlıklar dolusu gülüyorlardı. Güldükce büyüyordu karanlık, güldükçe ağzı kara mağaralar doluyordu dünyalarıma.

«Ben bir acayip kuşum. desem: «Yüreğim okul sıralarında atar, pır pır eder pazarlarda kanatlarım» desem anlarlarmıydı? «İnce gül dallarındaki yakarılı duruşlara şefkat yuvaları kurardım. Bir el uzandı sonbahar geceli tedirginliklerden. Soktu yuvalara acıyı, soktu yuvalara soğukluğu» desem. «Değişti iklim ve ben uçtum okullardan pazarlara» desem kavrayabilirlermiydi? «Baktım herkes birseyler satıyordu. Hem de durmadan satıyordu. En ucuzdu insan eti. Çokları insan eti yiyivordu, gece gündüz. Baklava dükkanlarında çuval çuval tuz satıyorlardı. Umutlarımızı alıp pusulardan, reklâm reklâm bize satıyorlardı. Gizli gizli, açık açık, korka korka durmadan satıyorlardı. TSE damgalı, «garanti belgeli» hurdalar satıyorlardı. Nasılda çok çok satıyorlardı. «Ben satamıyordum» desem duyumsarlarmıydı aynı duyguyu?

«Bir görseydiniz..! Korkularını taşıyorlardı insanlar, adımlarıyla belirsizliklere. Yatıyorlardı gecelerinin kuytularında düşlerle ve düşazması düşlerle kalkıyorlardı her sabah. Elinden ekmeği alınmış gibi kızıyorlardı birden birilerine ve uysallaşıyorlardı birden biryerleri okşanmış gibi. Yalan ve yanlış çağrılardan kaçıyorlardı her gün, yalan ve yanlışlara düşüyorlardı her saat. Arınmış bir el, yasal boyutlara sığmayan sımsıcak sözcükler, çekingen ve tedirgin gecelersiz yerler arıyorlardı sokulacak. Bu yaşamsal çabadan fırsat bulup nasılda seçiyorlardı «Yücel öğretmenin» yumurtalar arkasındaki o ürkek duruşunu. «İşte!» diyorlardı «Orada..!» Çocuklar bana bakıyordu. Karşı vitrinde yanıp sönen kırmızı ışık bana bakıyordu. Göstermelik giysileriyle dikilip duran manken, öte yanda midye satan çocuk, eli makbuzlu zabıta, «Çekilin yoldan» der gibi yürüyen jandarma. Her şey, herkes bana bakıyordu.

«İşte şu...»

«bak orada..»

«Yumurta...»

«Bak hiç...», «Öyle diyorlar»... «Ya...!», «Yok yahu...», «deme be...!», «şu mu?..» Bir el sallansa havada beni gösteriyordu. Bir söz duysam fısıl fısıl benden söz ediyordu. Kaçamaklı, vah vahlı bir çift göze deyse gözlerim bana bakıyordu. Baktıkça ufalıyordum... İşte bu yumurtalar kadar... Yumurtaların içine karışıp gidiyordum... İşte bu köy yumurtalarının... Gene bulup seçiyorlardı arasından. Sokuyordum başımı... «İşte şu!» diyorlardı.

«Kim satıyor bunları?» divordu karşımda bir adam. «Sen mi?» diyordu. «Bana mı sordun?..» dedim. «Bir şey mi sordun?..» dedim. «Kim satıyor bunları?» diyordu parmağını uzatarak. «Ben...» diyemiyordum. «Ben satıyorum. benim bunlar!..» divemivordum. Desem basacaklar sanki kahkahayı. parmak ısırıp avıplayacaklar sanki. Ne bicim ucurum bu..? Düşüyorum birden öyle... Birden sanık sandalyesi tutuyorlar altıma. Yasal dünyaların. yasal islerinde yasak yanlar buluyorlar... «Benim...» diyemiyordum.. «Bir arkadaşın , şimdi gelecek.» Biraz çıkıyorum yumurtalardan.

«Köylü mü, çiftlik mi..?»

«Köylü...»

«Yok canım çiftliğe benziyor...» divordu. Elindeki yumurtayı kısık gözlerle ve dudaklarını bir acayip kıvırarak.

«Hayır Köylü...» diyordum «baksana..!».

«Adam mı kandırıyorsun? Hep köylü diye alıyoruz, çiftlik çıkıyor. Yalan söylüyorsun..!» diyordu.

Bir kartal kanat çırpıyordu kaslarımın arasında. Sesler geliyordu tanımadığım. yabancısı olduğum kanlı. irinli iğrenç gecelerli dünyalardan: «yalan... Yalan...!» «Bak iste. bak bakalım köylü mü çiftlik mi?» Herşey sapsarı oldu. Gözlerimde büyüdü sarılık Herşey öğle sonrası sarılığına boyandı birden. Güneş geldi adamın suratına oturdu. Çenesinden sarı sarı güneş akıyordu yakalarına. «Git... Karına sor bakalım...! Git göster suratını köylü mü, çiftlik mi..?». «Hakiki köylü...» dedi bakanlardan biri. Kartal uçup gitti uzak sulara. Bir bulut kalktı içimin kayalıklarından. Güneş gitti öğle sonrası yerine. Biraz daha çıktı başım yumurtalardan, desem anlayabilirlermiydi?

«Söyle niye yaptın..?» diyordu biri elindeki sigarayla oynayarak. «Efendim...» diyordu adam. «Davacıyım... elbiselerim berbat oldu... rezil oldum..» diyordu. «Hakaret... şahsiyet... tecavüz...» dedikçe susuyordum. Sustukça çoğalıyordu ağrılarım. Gözlerim kırmızı çizgili betonda, o duvardan o duvara gide gele gide gele koşuşmaktan yorulmuş... Gururla bakıyordu ötelerden... Duvarlar yıkılıp yıkılıp kalkıyordu üzerimden. Tuşlarda dolaşan parmak, koridorda telaşla gezinen ayak, yerini bilmediğim uzaklıklardan çıkıp gelen ince inilti, demirin demire değmesindeki soğukluk, betonsal bir karabasan, sağır gecenin sağırlığına inat yükselen ses, görmediğim bir yerlerden bakıp duran büyük gözler yürüyorlardı üzerime: «Hadi konuş be...!»

SUYU ŞİRİN KARS ÇAYI

Özgedir senin danışığın,
Men bu mehebbete doyabilmirem.
Ağzından bal akır,
Üreğin petek di mi?

Her sözünü indi, ezelki kimi
ganabilmirem.
Yel teki savuşur...
Sözlerinin çoğsu aklımdan çıktı,
dilimde telef oldu.
Üreğim seni isdiy'r.
Vur hele mızrabını
belke açılır dilimin pası.
Gel, av zilifleri 'zil garam',
Gel, yaylaların ceyranı.
Süzülerek, nazınan,
Gir yeşil cemene
silkin payızdan.
Alabalık görünmür sularında.
Bahardan taştı çaylar,
O yeşilli kırmızı yıldızları seçilmir.
Cayın divi daşlıdı;
Elime el ver,
ayaklarım sürüşür.
Sen gelmesen bu sulara, girebilmezem.
Gözümde fer kalmadı,
Dayaz değil bahar suyu
İçindekileri seçebilmezem.
Öz yolundan şaşan çay
Alabalıklar sana emanet,
Onları denize yadigâr koyma.
Deniz, öz balasını kumlara
peşkeş edendi.
Ulaşıp denizlere,
çuğullama gözeni.
Ehd edirem men sana;
Taşan suyun sinende
Gara daşın başverende
«Coşan suyun, avazında»
Yahşi sözler goşaram.
Bir balaca alabalığını alıp,
Yekeldecem,
üreğimin havuzunda.

İRFAN ÇİFTÇİ

Faruk Çağla ile söyleşi

Nihat KÜÇÜKASLAN

FARUK ÇAĞLA: «SANAT TOPLUMUN BÜYÜTECİDİR»

(Taksim Sanat Galerisine tıklım tıklım dolu belediye otobüsünden indikten sonra, insan selinden zor sıyrılarak varabildik. Faruk Çağla kardeşiyle birlikte oturuyordu. Ona kendimizi tanıtıp, konuşmak istediğimizi belirttik. 'Herseyim yazıldı. neyi yazacaksınız?' dedi. Gerçekten de Çağla'yı Cumhuriyet. Somut, Edebiyat 81, Gösteri gibi yayın organlarından oldukça tanıyorduk. Tanımadığımız yönlerden sohbet edeceğimizi söyledik. O'na AMATÖR SANAT'ın amatörlere zemin olmak istediğini, bu zeminden gür fidanların oluşacağına inandığımızı anlattık. Çağla ile şunları konuştuk:)

SORU: Nerelisiniz?

ÇAĞLA: Doğma büyüme İstanbul'luyum. Resme ilgim çocukluğumda başladı. Daha ilkokulda iken öğretmenimiz bir resim yapmamızı istemişti. Ben de tanklı, bayraklı... Bir resim yapmıştım. Öğretmenim resmi yaptığıma inanmadı. Annen mi, baban mı, başkası mı yaptı diye bana soruyordu. Sonunda yaptığıma inanmadı. Hüngür hüngür ağlamaya başlamıştım. Babam da öğretmendir. Resim sevgimin oluşmasında onun etkisi olmuştur. Ortaokulu Gaziosmanpaşa Ortaokulunda (Ortaköy) okudum. Okul süresince Boğaz Köprüsü'nün yeni yapılmakta olan direklerinin gürültüsünü dinledik. Liseyi Kabataş Erkek Lise'sinde zar zor bitirdim. Zar zor çünkü ders dinlemez, resim yapardım. Daha çok da çıplak kadın resimleri çizerdim. Resimler arkadaşlar arasında ilgi uyandırırdı. Liseden sonra ÜSS sınavlarında yüksek puan tutturamadım. Şansa Tatbiki GSA'ni kazandım. Sınavı kazanmamda önceden tabelacılık yapmamın yararı büyük olmuştur. Grafik dalına merak salmıştım. Okulun sonunda, bildiğiniz gibi bu bela başıma geldi. Eve bir sene kapanıp kendimi yetiştirmeye çalıştım. Bu benim için impuls (uyarı) olmuştu. Bazı gerçekleri çok kolay yakalıyabiliyordum. Bu gerçekleri en kolay karikatür ile anlatabilirdim. Böylece karikatüre başladım. Zaten önceden de karikatürü sever, hatta çizmeye uğraşırdım. Ama bunu bir türlü başaramamıştım. İmpuls gelmis ve belirli ölçülerde başarıya ulaşmıştım.

SORU: İmpuls ile anlatmak istediğinizi açar mısınız? Karikatür, verilecek mesajlar açısından resimden daha mı etkili?

ÇAĞLA: Söylediğim gibi önceden karikatür çizmeye uğraşmış ama başaramamıştım. Rahatsızlığımdan sonra ise bu değişti. Esprileri çok kolay

yakalar olmuştum. Eskiden yakalayamıyordum. Teşvikiye'de bir ortopedist var, ama, beşinci katta. Apartman küçük olduğundan asansör de yok. Sakat bir insan nasıl çıkacak? Düşünebiliyormusun? Bütün basamakları tek tek zorlukla çıkabileceksin, olacak iş mi bu? Böyle çok espri aklıma gelir olmuştu. Örneğin şimdi her yere üst geçitler yapılıyor. Sakat insanlar nasıl çıkacak üst geçitlere? Bunlar resimle anlatılsa da zor biraz. Onun için karikatürü seçtim.

SORU: Karikatürlerinizde doktorlara karşı tavır alıyorsunuz gibime geliyor. Ne dersiniz?

ÇAĞLA: Hayır. Yanlış anlamıssınız. Üstelik tam da tersi. Doktorların iyisi, kötüsü vardır. Bu konuda yaptığım bir karikatürde toraman doktora toramanlar, zayıf doktora ise zayıfların gittiğini göstermiştim. Doktorun davranışlarını da ekonomik ve sivasi çevresi belirler. İdealist doktor ne kadar kişiliğimden vazgeçmeyeceğim dese de, ona el altından verilen hediyelere öyle bir zaman gelir ki, hayır diyemez ve böylece bozulmaya başlar. Bizdeki tatlı su devrimcileri doğuya gitmeye karşıdırlar. Bunun nedenini türlü şekillerde açıklamaya çalışırlar. Alt yapı yokmuş vb. gibi. Doğuya yine de gitmek daha iyi olmaz mı? Kuşkusuz daha iyi olur.

SORU: Sayın Çağla. Almanya'da sergi açtığınızda serginize hiç Türkiye'li gelmemiş, nedenini açıklar mısınız?

ÇAĞLA: Evet hiç Türkiye'li gelmedi. Çünkü onlar sanat ile ilgilenmiyorlar. Türkiye'nin çeşitli köylerinden kalkıp oraya gitmişler, çalışıyorlar. Daha işcileşmemişler bile. Bütün fasulyesini, bulgurunu, tarhanasını... Türkiye'den getiriyorlar. Ellerinde olsa yemeklerini bile tek bir kaptan yiyecekler.

SORU: Buradaki sergilerinize ilgi var mıydı?

ÇAĞLA: İlgi çok fazlaydı.

SORU: Karikatürcülüğünüz nasıl gelişti?

ÇAĞLA: İlk karikatürlerim Edebiyat 81'de yayınlandı. Sonra belirli bir yer edinmeye, yarışmalar kazanmaya başladıkça teklifler gelmeye başladı. Tan Oral 'Cidd'yet' için teklif etti. Bildiğiniz gibi diğer bazı dergilerde de çiziyorum.

SORU: Türkiye'de hangi karikatüristleri beğeniyorsunuz?

ÇAĞLA: Çeşitli başarılı karikatüristlerimiz olduğu kesin. Ama isim vermeyeyim.

SORU: Karikatürlerinizin geliri oluyor mu?

ÇAĞLA: Çok az. Karikatürden kazandığım sigarama ancak yetiyor. Az önce genç kızlar gelip niye sergi açtığını sordular. Ben de «manavın bostan, domates... satması gibi eserlerimi satmak zorundayım. Yoksa aç kalırım» dedim.

SORU: Gelecekte neler yapmayı düşünüyorsunuz?

ÇAĞLA: Karikatürcülükten çok az kazanmama rağmen bırakmayı düşünmüyorum. Karikatür yapmayı sürdüreceğim.

(Devamı 23. sayfada)

HALK TÜRKÜLERİNİ DİNLERKEN

Her dizesi türkülerimizin
içtenlik doludur.
Sevilerin
sevinçlerin kısa öyküsüdür
her dize.
Dertlerin tasaların özüdür.
Bir de sevdalıysan
tepeden tırnağa
Bir de dertliysen tasalıysan
Türkülerimizin sözleri yakar da
ezgileri avuntun olur
umudunla yoğrulur.
İnsandır bu
yürek taşır
beyin taşır
Acıyı - tatlıyı beraber yaşar
Kimi coşar, kimi taşar...
Sazlanır - sözlenir de durulur
İnsandır bu
insana özgü olana
vurulur.

MUSTAFA YILMAZ

SÖZCÜ

Bazen bir keman söylüyor
duygularımı
Şarkıların ortasında yürüyorum
Bir güvercin dansediyor mavilerde
İnsanların paylaştığı bir şiire
başlıyorum
Ben-hayatın sözcüsü bir kavgayım
Uyanan bütün yeni seslerde
Bir koca umudun ışığını taşıyorum
Ben sizin dünyanızım!..

Çetin BOĞA

ÖYKÜ

DAĞ YASASI

Muzaffer ÖZCAN

Bilmem, celep davarı nedir bilir misiniz?.. Ama, yine de benim kadar bilmeniz olanaksız. Celep sürüsü ve yatağı, dünyada bildiğim tek şeydir. Ağalar celeplikte büyük kâr vururlar. Kısır koyun sürüsü, koç toklu sürüsüdür celep malı.

Herkes celep olamaz, öncelikle serin dağ eteklerinde, yaylalarda yatağın olmalı. Sonra, baş çoban doğuştan çoban olmalı. Davarlarıyla yoğrula yoğrula büyümeli, deneyim kazanmalı ki, kâr üstüne kâr getirsin ağasına. Bir... iki... üç randıman atacak davar gütmeli. Sırtına el attığında avucuna kemik gelmemeli. Kantara sürdüğünde kendine güvenli, çalımlı çalımlı kuyruk sallamalı. Herkes «helâl» demeli baş çobana...

Çırak da deyip geçmeyin. Başçobanın avradı gibidir o. Gül dedimi gülmeli, öl dedimi ölmeli. Odunu, suyu, azığı o taşır. Ateşi o yakar, aşı o yapar. Sakat davarı sürer yaralarını sarar. O, sürünün arka kolunun koruyucusudur. Küfüre küfür, dayağa dayakla yanıt vermez, veremez. Babası bana bunları yapmamıştı. Ben de Sıdo'ya yapmadım. Küçüktüm. Yıllarca bu issiz dağlarda babasına çıraklık yaptık. Bingölü, Şerafettini karış karış o öğretti bana. Çaldığım ıslık onunkinin benzetlemesidir. Kavalıma ondan öğrendiğim havalardan üflerim. Yılların acılarından derleği ağıtlarını yakarım. Davara haykırışım onun haykırışı. Ekmeğimi ondan belleğimle kazanırım. Ben o zamanlar Sıdo kadar küçük değildim. On üçümde başlamıştım. Sıdo daha on birinde ya var ya yoktu. Babasının dediğine bakarsan firar yadonun öldürüldüğü senin ilkbaharında doğmuş. Babasının yirmi yıllık hatırı var yanımda. Onca yıl aynı azıktan ekmek yedik. Aynı taşa baş koyduk. Onun için Sıdo'ya gözüm gibi baktım. Azığın yağını torağını ona, ekmeğini Al'a yedirdim. Al, Sıdo kadar yardımcıdır bana. Kıvır kıvır boynuzlarıyla adeta sürünün temsilciliğini yapar. Haykırışlarıma sevecen bir homurdanışla cevap verir hep. Kavalıma yanık yanık üflediğim zaman ikisi zevkle dinlerdi beni. Bazen ışıltılı bazen buğulu gözlerle birbirlerini süzerdi. Bazen de beni. Sonra kavalımı bırakıp bir elime Alı, diğer elime Sıdoyu okşar severdim. Al benden hiç ayrılmaz. Sahibine bağlı bir hayvandır. Sürüyü arkamdan o sürükler. «All!.. kuzum Al!» dediğimi duymasın. Sevimli bir homurdanışla beni izler de izler... Yılan deresinden aşağı atlasam gözünü kırpmadan atlar. O benim, sürü onun peşinden.

Sıdo'yu ben ağama kabul ettirdim. Atiktir, uyanık çocuktur. Babasına

çekmiş dedim. Demez olaydım. Ama babasının yüzüne de «Oğlunu yanıma alamam» diyemezdim. Onları bile bile açlığa mahkûm edemezdim. Hem altmışından sonra ihtiyar babası, kepeneği omuzlarına alıp dağa çıkacak güçten yoksundu artık. Evin tek erkek çocuğuydu Sıdo. Beş kız çocuğunun en küçüğü. Yedi nüfusun ekmeği, varsa da yoksa da ondan istenirdi. O buna inanmıştı belki ama, çocukluğunu yenecek güce ermemişti henüz. Yatıp kalkarken hep sayıklardı. Uykusunda bağırırdı, çağırırdı, küfür ederdi. Sesini duyup da gözleriyle onu görmeyen biri, yaşıtlarıyla oyun oynar zannederdi. Bazen dakikalarca seyrederdim. Dinlerdim. Uyandırıp avutmak için güzel şeyler anlatırdım. Onu, çocuk dünyasından, körpecik düşlerinden ayırmak olası değildi.

Köy bizden çok uzaktı. Koca Şerafettin nerde, köy nerde? İki günlük yoldu. Şerafettin, kışın kurda kuşa kucak açmazken yazları celep davarlarıyla dolar taşardı. Yüzyıllardan kalan karlarıyla, hırsıza kaçakçıya, düzenbaza, eşkiyaya kanat açar, bağrında saklardı. Köyden bize ayda bir parhane (yiyecek) gelirdi. Sıdo, hep gelenle gitmek isterdi. Ağlardı sızlardı, köyü özledim derdi. Hep de geri çevrilirdi. Sürü sahipsiz, baban döver, ağan söver gibi sözlerle geçiştirilip giderdi. Bir keresinde kaçıp gitmişti. Üç gün sonra geri geldi. Yanıma çağırdığımda, utangaç yüzünde umursızlığı belirten çizgiler öfkeme yanıt verir gibiydi. Onu öyle görünce üç gün çektiğim yalnızlığın öfkesini boğdum dudaklarımın arasında. Baba sevecenliğiyle okşayıp gönlünü aldım.

Şerafettin'in o durmak bilmeyen serin esintisi, Ağustos gününün kavurucu güneş ışınlarına ilk defa yenilmiş gibiydi. Ne yeryüzünde ne de gökyüzünde hiçbir kımıltı yoktu. Davar yılgındı. Hızlı hızlı solumalarından böğürleri kalkıp kalkıp iniyordu. Zamanı öğrenmek için iyice kısalmış olan gölgemi ayaklarımla saydım. Sürüyü yatağa verme zamanı gelmişti. Kepeneği tek omuzuma aldım Al'a seslendim. Al sıyrıldı. Süzülüşüne kurban olduğum, yatağa çekileceğini bilmez mi? Uzaktan baktığında, kızgın toprakta seğirtip süzülen yılan kıvrımı dersin. Al'ı, yatağın baş ucundaki taşa kadar çektim. Evimiz gibiydi bu taş yığını. Günün tüm yorgunluğunu orada bırakırdık. Yataktan ayıkladığım taşlardan koca bir yığındı. Güneş devrildiği zaman, üstümüze düşen gölgesinde uyku çekmek en büyük zevkimizdi. Ön cephesinde saklı giyisilerimiz tütün ve yaprağımız aylarca dururdu. Yere kepeneği serip tütün saklı göze uzanırken süründe yayıldı yatağa. Sıdo, hasta koyunlarla birlikte göründü uzaktan. Yanıma geldiğinde yorgunluğuna aldırmadan ibriği alıp pınara yürüdü. Döndüğünde üçüncü sigaramdan son nefesi çekiyordum. Birkaç günden beri gübre kokusunu gölgede bırakan başka bir koku sarmıştı ortalığı. «Yoksa» dedim «Hayvanmı kaptırdık canavara» Sıdo, yatak çevresini kontrol etmek için kalkıp gidince bende su sökmek için kalktım. Taş yığınının arkasını dolandım. Elimi güneşe siper tutup gökyüzünü kısık gözlerimle taradım. Çevrede leş olsaydı kartallar, kerkenezler vızır vızır dolanırdı. Havayı kokladım. Keskin ve bunaltıcı bir kokunun adeta yanındaydım. Gözlerim önümdeki taş yığınına kaydı. Taşların ara yerlerine kadar girip girip çıkan sinekler karıncalar... Taşlar arasında bir kaynaşma. Bir adım daha attım sinekleri inceledim. Kuşkularım daha da arttı. İri iri sinekler. Kanatlarının üstü yeşil yeşil. Güçlü sinekler; vızır vızır. Yılların kurduyum ben, bu kadar sineklerin birarada bulunuşu ve derinlere kadar korkusuz-

ca girip çıkışları bir şeyin habercisi olmalı. Eğilip yakından kokladım bu kez. «Evet» dedim Sıdo'ya «kokunun kaynağı burası». İkimiz de heyecanla sarıldık taşlara. Kaptığımızı geriye attıkça kokunun yeğinliği de artıyordu. Önce keçi kıllarına benzer şeyler ilişti gözüme. Göründüğü yerden açmaya koyuldum. İki-üç derken taş elimde kala kaldı. Heyecanlı didinme yerini korkunç bir donukluğa bıraktı. Ağzım bir karış açıldı. Alnımın kırışıkları kat kat oldu birbirine bindi. Göz ve kipriklerim ani birkaç kırpışmadan sonra cesede dikildi. Evet bu bir insan ölüsüydü. Kafatası taşlarla ezilmiş, iLkler saçılmış. En sağlamı gözler. İleriye doğru fırlayıp çıkmış. Ölüme karşı hâlâ direncini yitirmemiş gibi. Geride bıraktığı çukurlara kurtlar doluşmuş, baştan başa sarmış. Ceset kurtlardan bir ağ gibi örülmüştü. Kımıl kımıl kaynıyordu. Yer yer ak kemikler sıyrılıp çıkmış. Sıdo'ya döndüm. Bir eliyle yüzünü diğeriyle de burun deliklerini kapamıştı. Gizlenecek yer aramanın tedirginliğiyle titriyordu bedeni. «Kımılda Sıdo» diye bağırdım. «Titreyecek vaktimiz yok, ölü başımıza kalacak yoksa!..» Elimi belime attım. Sarılı halep kefiyi nasıl çözdüğümü bilemem. Cesedin önüne serdim. Avuçlarıma tükürüp elimdeki sopaya dayandım. Sürdüm üstüne üstüne. Kurduyla kemiğiyle, kanıyla toprağıyla yuvarladım. Ben kurcaladıkça sineklerde kurtlarda bir ürkü, bir yarış başladı. Cesette bir dağınıklık bir koku durulacak gibi değil. Eşşek arıları tepemde dönüp duruyr. Bazen hırsla sopamın topuzuna yapışıyor. Uzun ve öfke saçan vızırtısı umrumda bile değil. Kefinin dört köşesini kavuşturup düğümledim. Yeni kayalıklar arasında yitmek için omuzuma alıp yola koyuldum. Kimdi? Neden? soruları benim için önem taşımıyordu. Önemli olan aşımızı kana bulayacak tüyler ürpertici belanın başucumuzdan uzak durmasıydı. Başımı biran kaldırıp önüme bakıyordum. Karşımda hırsız deresi kayalıkları. Ellerinin tersiyle geri çevirecek gibi asık ve isteksiz. Yürüyüşüm bir dengesiz. Gözümde heyecan ve korku. Sırtımdaki yük ağır ve ürkütücü. Ensemde kurşun gibi. Bir an önce yitmenin tedirginliği kemiriyor baştan başa. Kulak zarlarımı dört bir yandan döven belirsiz uğultular kafamda zonkluyor.

Yatağa geri döndüğümde, Sıdo bıraktığım gibi duruyordu. Sessiz ve kımıltısız elleri koynunda ağlamaklı. Aldırmadım. Kokuyu önlemek için kuru toprak eştim ve kirli yerlere serptim. Üstüne de taşları iz bırakmayacak şekilde yığdım. Beride duran tütünlükten bir sigara yaktım. El işaretiyle Sıdoyu yanıma çağırdım. Sisli havayı dağıtmak için güleç yüzlü görünmeye çalıştım. «O bizi hiç ilgilendirmez dedim. Kim olursa olsun. Eğer arkası olmayan biriyse de kim arayıp sorar. Koca Şerafettin derler bu hayın dağa. Ölü, ıssız, kaypak. Bir ay sonra üstündekini silker, göçe zorlar. Beyazlara bürünür. Canavara bile sahiplik etmez. Onun üstüne de bir yedi ay daha geçer. Kim bilir o bir çoban mıydı taa Urfa'dan, Diyarbekir'den gelip eceline yakalandı. Yoksa ekmeğinin peşine düşüp de kendini aslana kaptıran bir yoksul muydu. Hırsız mıydı, eşkıya mıydı. Yoksa bir kanlısıylamı çattı yolları. Viran olasıca yerde neler neler olmazki... Hem biz çobanız. Kaçakcısından, eşkıyasından ekmek mi esirgedik?.. Birine verdik de öbürüne yok mu dedik?.. Bu dağın bir yasası vardır, oğlum. Geleni gideni ne istiyorsa, elinde avucunda ne varsa vereceksin. Biriyle, ötekinin dalında laf etmeyeceksin. Eşkıye milletinin arasına ayrım koydun mu? birine ekmek tütün diğerine yok dedin mi? başını kurtarmaya bak,

başın belada. Nerden bilesin ki vermediğin, verdiğinin kanlısı olmasın. Sen henüz çocuksun. Aklın ermez bu işlere. Bu dağın yasasını benden iyi bilen yoktur. Değişmez yüzyıllardan beri. Gücünü ağadan eşkiyadan alır. Ben sen karşı gelemeyiz. Anam beni bir göç sırasında dağda doğurmuş. Başka kadın olmadığı için göbeğimi kendi kesmiş. Aha o gün bu gündür dağdayım. Eşkiyasını gördüm. Hırsızını barındırdım. Ölümle kucak kucağa geldim. Defalarca. Aç kaldım yedirdim. Kepeneğim alındı, çıplak yattım sabahlara dek. Boyun eğdim, sırf yaşamak için. Aha ben ölürsem sen çoban kalırsın. Bir ömür boyu. Bir parça ekmek yiyeyim, yaşıyayım diyorsan bu dağın yasasına boyun eğeceksin.

Ben, ne kadar konuştuysam da onu, o anki düşüncelerinden ayıramadım. Bir kerecik olsun kafasını yerinden kaldırıp bakmadı yüzüme. Bakışları yabanıl ve ürkek. O akşam gerek yatlıkta gerekse yaylımda, uyumak şöyle dursun yerinde bile duramadı. Tüm ısrarlarıma rağmen sürünün arka koluna gönderemedim .«Korkuyorum!.. Orada ölü var!.. Eşkiya var» diye diretti. Davranışlarına bir anlam veremedim. Onun içinde üstüne varamadım. Burun buruna uzandık yatlıkta. Onu da beni de uyku tutmuyordu.

Ertesi günde Sıdo'nun o hali devam etti. Ağzına ekmekten sudan hiç bir şey değdirmedi. Bakışlarında bir ürkeklik, gözleri donuk ve durgundu. Küçücük omuzları iyice çökmüştü. Yırtık ve yamalı şalvarının içinde büzülmüş yitmişti. Havanın kararmasıyla birlikte tedirginliğide artmaya başladı. Gecenin ortalarına kadar uyku uyumadı. Sürekli sayıkladı durdu:

«Geldiler!.. Öldürdüler!.. Taş Vuruyorlar.»
Bazen ani bir çığlıkla yerinden doğrudup rastgele yönlere doğru kaçmaya yelteniyordu. Güçlükle tutabiliyordum. Avazı çıktığı kadar bağırıyordu:

«Orada ölü vaaar!.. Taşla eziyorlaaaaaarrrrr!»»»
Karanlıkta benden bile korkar olmuştu. Kaya gölgeleri onun için birer karabasandı. Herşey onun gözünde birer canavardı artık.

O gece yanımdan hiç ayırmadım. Sürünün önüne bıraktığım kepeneğe Al, dayanır eylenirdi. Ben sessizce sürünün arka kolunu yoklayıp gelirdim. İki gündür uyumamak için gösterdiğim direnç artık kırılmak üzereydi. Yıkılınamak için zor tutuyordum kendimi. Sürüde bir durgunluk bir sessizlik vardı, doyuma ulaşmanın verdiği sessizliği yalnızca gevişliyenler bozuyordu «Al!.. kuzum Al» diye seslendim Al'a. Sürüyü yılan deresinin eteklerindeki gece yatlığına kadar çektim. Gece karanlıktan kara bir perde gibiydi, çepeçevre sarmıştı sürüyü. Yatağa yerleşip birer ikişer yattıkça gecenin sessizliği de egemenliğini artırdı. Çevreden gelen ufak tefek çıt sesleri bile insanı ürkütüyordu. Gökyüzünde yıldızlar çit gibiydi. Geceyi aydınlatan ay çoktan şerafettin'i aşmış yitip gitmişti.

Sıdo ile yanyana uzandık, bir yanımda da Al yatıyordu. Al'ın boynundaki ipin ilmiğini sıkıca geçirdim bileğime. Biraz sonra Sıdo'nun horultusunu duydum. Bir süre sonra bende uyumuşum. Ne kadar uyumuşum bilemiyorum. Sıdo'nun yine her zamanki çığlıklarıyle irkildim. Ben ilmiği çözünceye kadar o yitti, yalnızca sesini duyordum. Sesinin geldiği yöne doğru bağırarak koştum. İkimizin de yönü yılan deresinden yanaydı.

(Devamı 23. sayfada)

BÜTÜN CANLAR AFFEDİLMİŞTİR

Samanduvarlar arasında
çelik bileklerle içiçe
yıkıntı bir yerde
— Canpazarı
— Canlar satılık!..
Canlar satılık
teşhir edilip vitrinde
tül bir perde değilsede
berrakımsı bir cam değilsede
canpazarı vitrini
— Canlar satılık!..
Canpazarı yakınsız güneşe
canpazarı uzaksız nemgölüne
canpazarı cansızların elinde
— Canlar satılık!..
— Canlar bataklığa atılık!..
Yıkılsın samanduvarı
çelikbilek kırılsın
yıkıntı yakılsın
—Emir demiri keser—
Canlara can salınsın...

Hükümlerim dağları deler, benim
Bütün canlar affedilmiştir!..
Satınalacak holdingin alnını
karışlarım
Bütün canlar affedilmiştir!..

Karesi Kanatlısı

T A B U T T A

Az mı tükürdünüz yüzüme
/Enayi, serseri/ diye
Az mı yerin dibine geçirdiniz.
İşte sonunda, ahım tuttu.
Nasıl ama?..
Omuzlarınızda gezdirdiniz.

Çetin ÖZDEMİR

SAKLANBAÇ

Namlular
Nar topu kurşunlara gebe
Kanlılar kanlılar
Sizleri gördüm sobe!

Can almaya çıkmış
Nükleer başlıklı alıcı kuş
Uçurtmama vurulmuş güvercin
Gel saklan ellerime.

Ender SELİM

ELİNDEYSE

Affı yok zamanın
Yağmura dönüştü bulut
Çimene durdu umut
Elindeyse yeşertme...

Özgen TURAN

DEMİR DOLAP

Kilimi keçeyi özledim
Yere serili yatağı
Hasır yastığı ak duvara dayalı
Çoraplarımı atıvermeyi şöyle odanın
bir yerine
Ocağın önüne bağdaş kurmayı
...derken
Evimizi özledim tümden
Demir dolaplara sığamam artık
Ranzalar dar geliyor
Tekmil gövdeme

ALI KAYA

GERÇEK OLAN

Ne bir şairin sevda yüklü mısraları
Nede baştan çıkaran bakışlar.
Hiçbiri gerçek değil
Ve sıcak
Ve yalın
Bir çocuğun gülümsemesi kadar

Hakan TOKÖZ

OV AÇILSIN KÖMÜR GÖZÜN

Yine mi kanadı yavrum
Ov açılsın kömür gözün
Değdikçe dağ taşlarına
Kınalı başın
Ve... süzüldükçe gözünden
Yaşlar
Ov açılsın kömür gözün.

Metin TURAN

eleştiri

(Baştarafı 3. sayfada)

«Bu kent ne zaman yaşlandı
böyle
ölüm kokuyor ağzı dili ve her
yanı
Kaşarlanmış bir orospu gibi
durmadan çarpıyor bir
delikanlıya.»
«B ukent öldürüldü diyorlar
kurşuna dizildi bir gece yarısı.»

Ve sonuçta veba topluma yayılmakta, insan ilişkileri etkilenmekte, dostluklar bitmekte, sorular sorulmamakta, intiharlar artmaktadır. TELLİ tüm karamsarlığı ve acımasızlığıyla çizmektedir toplumu, çürümeyi. Sonra yavaş, yavaş umudunu açmakta, yaşama sevinci baskın gelmektedri Vebaya.

«Bir kent nasıl öldürülür göz
göre göre
ben inanmıyorum kim ne derse
«Gün kararmadan tükeniyor
desin.»
çiçekler
demet ,demet taşıyor birileri
Demek ki bu kente bahar
gürül gürül gelecek ev oğul.»

III. Bölüm, BUZ RENGİNDE: Kitaba ismini veren 'Su Çürüdü, yüde kapsıyor. Şair, bu bölümde yaşama sahip çıkmakta, en acılı, en umutsuz anlarda dahi dostlardan, kitaplardan yola çıkıp vaşama sarılmaktadır.

«Bakışların dalıp gitmesin
telörgüden içeriye
hayatı anlat bana
sahip çıkıyorsan eğer.»

'Su Çürüdü' ise düzyazı biçiminde, özgün. çarpıcı bir şiir. Su çürürmü demeyin. Önce A. Telli'yi okuyun ve göreceksiniz ki sularda çürüyor, küsüp öldürüyor kendini.

EVET. Telli'nin 5'ci kitabı olan 'SU ÇÜRÜDÜ' şairin gelişiminde önemli bir ara durak. Telli insan olmanın sorumluluğunu. yaşamı sevmenin zorluğunu ve umudu ve sevgiyi her satırda çarpıyor yüzümüze. Vebalı ve çürüyen kentlerde bir ışı kTellinin şiiri.

TELLİ Kardeş Sularımız Güzelliklerin Aynasıdır Diyelim...

—Su Çürüdü - Ahmet TELLİ - Dayanışma Yayınları—

GECE'DEN SONRA

1 — Sabahın kucağında güneş
Sokaklardayım çocuklar
Düştü düşecek üstümüze
Gökyüzü, mavi bulutlar

2 — Sabahın kucağında güneş
Sokaklardayım çcuklar
Dalında yeşeren yapraklar
Kanat çırpan uçurutmalar

3 — Doyunca suya toprak
Açılır başak başak
Uyanır ana rahminde çocuk
Patlar dalında tomurcuk

Erol METİN

Dağ Yasası

(Baştarafı 15. sayfada)

— Lav Sıdo bu yanaaaa!... Kuro ben burdayımmm!..

— Oy babooo!!... Taşşş!!. Ölüüü!.. Geliyorlarrr!..

— .....

— .....

Sürüde bir ürkü bir koşuşma, olacakları önceden haber almış gibi. Acı meleyişler ağıt yüklü sanki. Al beni, sürü Al'ı bırakmıyordu. Çığlıklar, bağırışlar, meleyişler karanlıkları yırtıp yılan deresinde yankılanıyordu. Bir anda uzunca bir çığlık, arkasından gürültülü bir pat sesiyle Sıdo'nun avazları duyulmaz oldu. Havaya kalkıp dizlerime inen kollarım ve kurumuş, çatlak dudaklarımın arasından çıkan yabanıl bir eyvahla dikenli gevene yığıldım.

Yılan deresinin kıyısına yaklaşılmazdı. Uçurumdu kıyıları, içerisi karanlıktı, kayalıktı, iğdeliydi. Yılan yatağıydı, canavar sığınağıydı Yılan deresi, ejderha idi. Katildi.

Hain dağ yasası işlemeye devam ediyordu, kanla kurşunla çizilmişti, gözyaşıyla sökülüp atılmaya gelmezdi.

Yılan deresi.....

Bundan böyle dağ yasasına «SIDO DERESİ» olarak geçecekti.

Söyleşi

(Baştarafı 13. sayfada)

SORU : Rahatsızlığınız sizi etkiliyor mu?

ÇAĞLA : Ne kadar olsa etkiliyor. Ama bu belirleyici değil. Gösteri Dergisi'nde Doğan Hızlan bir keresinde bunu sormuştu. «Cağaloğlu yokuşunu nasıl çıkıyorsun?» dedi. O'na, «yüreğimle ve azmimle çıkıyorum» dedim. Asıl olan da bu. Sanatçılık kişiye bazı sorunlar yükler. Plehanov'un dediği gibi sanatçı toplumun aynası değil, toplumun büyüteci olmak zorundadır. Zorluklar olacak doğallıkla.

SORU : Sayın Çağla, çok teşekkür ederiz.

ÇAĞLA : Asıl ben teşekkür ederim çalışınanız için. Ben de kendimi amatör sayıyorum. AMATÖR SANAT'a başarılar dilerim.

(Kapanan serginin yapıtlarını toplamada yardım edip sonra dışarıda oluşan karanlığa dağıldık. İki sene gibi kısa bir sürede bu seviyeye ulaşan Çağla'ya başarılar dileriz.)

BOŞLUK TASVİRİ

Sadece yürümek zordu
Tedirgin yüzleri boyamak
Kaş altına bakış koymak
Sadece yürümek işte buydu

Sarı buğday tanelerini avuçlayıp
Tek tek ayrılık günlerine eşlemek
Bir iş daha çıktı, şüpheyi gömmek
Sadece yürümek, pılı pırtıyı toplayıp

Kırbaç sesi neşelidir onun yanında
Sırtıma vuruldukça sessizlik
Bu havalarda, bu günlerde bir şeyler eksik
Bir şeyler eksik sevdiğim insanlarda...

Şener AKSU

AMATÖR SANAT DERGİSİ

Sahip ve Sorumlu Yönetmen: **İsmail USLU**

Danışmanlar: **Abdal MESRUR — Sabih ŞENDİL**

Yönetim Yeri: **Biçki Yurdu Sok. No: 10 Cağaloğlu**

Yazışma Adresi: **P.K. 113 ÜSKÜDAR**

Abone Koşulları: **Yıllığı 600.— TL.**

(YURT DIŞI ABONELERE POSTA ÜCRETİ EKLENİR)

Abone bedellerinin İş Bankası Kadıköy Şubesi Cari Hesap 012115 hesaba yatırılıp dekontunun gönderilmesi gereklidir.

İlanlar özel anlaşmaya tabidir.

Gönderilen yazılar iade edilmez.

Dizgi - Baskı: **Osmanlı Matbaası**

☎ :526 70 52 Cağaloğlu/İST.